

УДК 330.2

О. М. Транченко
кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів і кредиту,
Уманський національний університет садівництва,
Україна, Aleksandr_tranchenko@i.ua

ОЦІНКА ГАЛУЗЕВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ)

Анотація. У статті висвітлено узагальнений авторський підхід до питань досягнення та підвищення конкурентоспроможності підприємства і агропромислового комплексу. Розглянуто особливості конкурентоспроможності агропромислового комплексу як однієї із найважливіших складових досліджень ринкових відносин, що слугує орієнтиром у формуванні економічної політики для країн та стратегій розвитку для бізнес-співтовариств.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентний потенціал, економічна стійкість, агропромисловий комплекс, державне регулювання.

А. М. Транченко

кандидат економічних наук, старший преподаватель кафедры финансов и кредита,
Уманский национальный университет садоводства, Украина

ОЦЕНКА ОТРАСЛЕВОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА)

Аннотация. В статье освещен обобщенный авторский подход к вопросам достижения и повышения конкурентоспособности предприятия и агропромышленного комплекса. Рассмотрены особенности конкурентоспособности агропромышленного комплекса как одной из важнейших составляющих исследованных рыночных отношений, которая послужит ориентиром при формировании экономической политики для стран и стратегий развития для бизнес-сообществ.

Ключевые слова: конкурентоспособность, конкуренция, конкурентные преимущества, конкурентный потенциал, экономическая устойчивость, агропромышленный комплекс, государственное регулирование.

Oleksandr Tranchenko

PhD in Economics, Senior Lecturer, Uman National University of Horticulture, Ukraine
1 Institutaska St., Uman, 20305, Cherkasy Region, Ukraine

AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX COMPETITIVENESS ASSESSMENT

Abstract. In agricultural policy the formation of competitive market-oriented economic structures capable of the best use of the land and provide a stable food security of the state occupies an important place. Current trends of Ukraine's socio-economic development predetermine the domestic focus of the economic thought on ways to ensure the competitiveness of enterprises, industries, regions, and the economy as a whole. Competitiveness is a general characteristic of businesses and agro-industrial complex of Ukraine to which estimation different concepts are used, but in spite of their diversity, all the researches are based on the fact that competitiveness is an aggregate of activities and must be systematic. This requires a holistic approach to sustainable production and business, economic, financial, organizational and administrative activity of agriculture.

The increased requirements for the effective functioning of sustainable agriculture as the foundation of the domestic industry demand development and implementation of more sophisticated approaches to the analysis and evaluation of the competitiveness. Today, the core competitiveness of agriculture should not be a temporary competitive advantages gained by enterprises on the basis of government support (tax breaks, high tariff barriers) or comparative advantages (cheap labour and raw materials), but to be sustainable competitive advantages, which are the result of sound economic policies at the level of single enterprise, aimed at ensuring the quality of used resources, and their resistance to external threats. Therefore, in the present conditions of economic instability the core competitiveness of agriculture industry and the problem of ensuring the competitiveness of the enterprise on the basis of economic stability is of particular relevance and importance.

Keywords: competitiveness; potential; economic stability; agriculture; agro-industrial complex; government regulation.

JEL Classification: A11, M20, N50, O18, Q10

Постановка проблеми. В аграрній політиці важливе місце посідає процес формування конкурентоспроможних господарських структур ринкового типу, здатних із максимальною ефективністю використовувати землю і забезпечувати стабільну продовольчу безпеку держави. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку України зумовлюють спрямованість зусиль вітчизняної економічної думки на пошук шляхів забезпечення конкурентоспроможності підприємств, галузей, регіонів та економіки країни у цілому. Конкурентоспроможність є узагальнюючою характеристикою як підприємства, так і агропромислового комплексу України, для забезпечення якої використовуються різні підходи. Але, незважаючи на їх різноманіття, усі дослідники виходять із того, що забезпечення конкурентоспроможності, як сукупності заходів, повинне мати системний характер. Тому в сучасних умовах стан та оцінка економічної стійкості підприємства є основою конкурентоспроможності агропромислового комплексу, а проблема

забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі економічної стійкості набуває особливої актуальності та значущості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемою конкурентоспроможності працювали такі відомі зарубіжні вчені, як Е. Фогель (E. Vogel), Е. Уорнер (E. Warner), Р. Ербе (R. Erbe), П. Кругман (P. Krugman), С. Ліндер (S. Linder), Р. Нельсон (R. Nelson), М. Портер (M. Porter) та інші.

Шляхи росту конкурентоспроможності досліджувалися рядом російських науковців, серед яких В. Андріанов, Ю. Куренков, Д. Лук'яненко, В. Монтьєв, В. Маштабей, В. Попов, В. Сіденко, І. Спиридонов, С. Соколенко, Р. Фатхутдінов, А. Хоюнов та ін.

Результати досліджень у цій царині оприлюднені у працях вітчизняних економістів В. Андрійчука, В. Вітвіцького, П. Гайдуцького, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, О. Могильного, О. Онищенко, М. Пугачова, П. Саблука, С. Ти-

вончука, О. Шпичака, В. Юрчишина та ін. Однак не повною мірою висвітлені методичні підходи до оцінки рівня конкурентоспроможності агропромислового комплексу. Малодослідженими залишаються, зокрема, проблеми подолання диспаритету цін на матеріально-технічні ресурси для сільського господарства і продукцію його виробництва, створення повноцінної ринкової інфраструктури для ресурсного забезпечення аграрного виробництва та збуту продукції, ефективного державного регулювання і фінансової підтримки розвитку сільського господарства. Вагоме значення для країни вирішення проблеми підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу та її недостатнє вивчення в Україні зумовили вибір і актуальність нашого дослідження.

Мета статті – уточнити та запропонувати власний підхід до визначення конкурентоспроможності підприємства і агропромислового комплексу, обґрунтувати основні показники оцінки конкурентоспроможності АПК.

Основні результати дослідження. Категорія «конкурентоспроможність» має різні тлумачення як серед вітчизняних, так і серед зарубіжних фахівців. Це свідчить, з одного боку, про надзвичайну важливість та складність проблеми, а з другого – про незавершеність методологічного опрацювання і необхідність подальших досліджень. На думку Бабка В. М. [1], аналіз змісту категорії «конкурентоспроможність» вимагає розгляду цього поняття з різних позицій: економічної – як основи існування; ринкової – як суперництва на ринку; філософської – як рушійної сили розвитку суспільства; юридичної – як підтвердження відповідності законодавству; соціальної – як такої, що відповідає вимогам соціального розвитку організації, країни; психологічної – як підтвердження відповідності очікуванням.

У цілому ми погоджуємося з автором, але вважаємо за потрібне заперечити в аспекті методології дослідження. Як відомо, імперативом суперництва (конкуренції) різних господарюючих суб'єктів у ринковій економіці є досягнення переваги над конкурентами. Але в запропонованому Бабком В. М. визначенні не враховуються найважливіші фактори, які виступають обмежувальними умовами, що регламентують єдиний процес економічного розвитку (соціальна орієнтація, правове регулювання, система цілепокладання).

Саме з такої точки зору ми систематизували різні підходи до визначення і характеристики конкурентоспроможності. Коли йдеться про галузевий рівень, конкурентоспроможність «визначається наявністю у неї (галузі) конкурентних переваг, що дозволяють, по-перше, виробляти (з витратами не вище інтернаціональних) продукцію високої якості, що задовольняє вимоги конкретних груп покупців (споживачів) щодо споживчої цінності товарів, їх ринкової новизни та вартості (ціни), і, по-друге, постачати її на конкурентний світовий ринок в оптимальні терміни, які диктуються ринковою ситуацією» [2; 3; 4].

При цьому не можна не погодитися з думкою М. Портера (Porter, 2010) про те, що, досліджуючи «конкурентоспроможність на національному рівні, необхідно фокусувати увагу не на економіці як цілому, а на певних галузях і сегментах галузі. Необхідно зрозуміти, як і чому виникають комерційно життєздатні навички та технології, а зрозуміти це досить повно можна тільки розглядаючи конкурентні галузі» [10]. Відповідно до цього підходу первинною ланкою, де формуються конкурентні переваги, є окремі підприємства (комерційні організації) сільськогосподарської галузі. Саме конкурентні підприємства виступають активними агентами, які постачають свою продукцію на аграрний ринок. Комерційні інтереси окремих товаровиробників стимулюють суперництво між ними.

Методологічно і теоретично обґрунтоване визначення конкурентоспроможності як багатогранної економічної категорії та одночасно багатовимірної економічної форми подається в роботах українського економіста Кондратюка І. О. Він стверджує, що «конкурентоспроможність – це структурний елемент системи конкурентних відносин. У

цій якості конкурентоспроможність є синтетичною багатогранною категорією, що сполучає у собі змістовні моменти конкуренції та монополізму, а також їх суспільно-державні регулятори, і реалізується на об'єктно-суб'єктних рівнях ринку» [6].

Наведене визначення містить комплексну оцінку всієї сукупності конкурентних відносин і дозволяє тим самим здійснити порівняльну характеристику оцінки такої складної категорії, якою є конкурентоспроможність. Для розуміння природи суб'єктної конкурентоспроможності необхідно розглядати галузь, тобто групу конкурентів (фірм), що виробляють аналогічні товари або послуги та безпосередньо змагаються між собою. Конкурентоспроможність галузі слід визначити як відносну характеристику, що відображає основні відмінності певної галузі від конкурента як за ступенем задоволення своїми товарами або послугами (визначаючи їх конкурентоспроможність) конкретної суспільної потреби, так і за ефективністю виробничої діяльності.

Характеристика конкурентоспроможності сільськогосподарської галузі включає можливості та динаміку її пристосування до мінливих умов конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Виробник повинен чітко знати, які внутрішні та зовнішні чинники впливають на конкурентоспроможність галузі, й вибудовувати відповідно до цього виробничу і ринкову стратегію розвитку підприємства. До внутрішніх чинників передусім відносять складові конкурентних переваг – різні аспекти ринкової діяльності фірми, ступінь використання факторів виробництва, до зовнішніх – параметри соціально-економічного середовища, що знаходяться поза сферою безпосереднього впливу фірми (податкова, бюджетна політика тощо).

Слід відзначити, що більшість вивчених нами робіт не містить точних визначень конкурентоспроможності для кожного рівня – продукції, підприємства, галузі, регіону, країни. Вони також не пропонують системного підходу до дослідження категорії «конкурентоспроможність» з урахуванням регіональних аспектів.

Беручи до уваги вищевикладене, вважаємо за необхідне уточнити визначення конкурентоспроможності підприємства та запропонувати визначення конкурентоспроможності агропромислового комплексу (галузі). Конкурентоспроможність підприємства – узагальнюючий, підсумковий показник стійкої роботи підприємства, який вбирає в себе результати дій і зусиль різних виробничих, обслуговуючих та управлінських ланок, підсистем і залучених ресурсів, національних, загальногосподарських та регіональних переваг.

Конкурентоспроможність агропромислового комплексу (галузі) – це узагальнюючий, підсумковий показник стійкої роботи підприємств галузі, здатних забезпечувати високий рівень доходу і зайнятості в регіоні на стабільній довгостроковій основі в умовах внутрішньої та зовнішньої конкуренції, ефективно використовуючи технологічний, людський і фізичний капітал.

Окрім того, нині не вироблено загальноприйнятої методики оцінки конкурентоспроможності галузі та підприємства. І зрозуміло, адже оцінка рівня конкурентоспроможності різних об'єктів є складним завданням, що пояснюється такими причинами: по-перше, у конкурентоспроможності фокусуються численні показники якості та ресурсоемності роботи персоналу на всіх стадіях життєвого циклу об'єктів; по-друге, наразі відсутні міжнародні документи (за аналогією зі стандартизацією інших об'єктів) з оцінки конкурентоспроможності різних об'єктів; по-третє, в Україні технічна, економічна, кадрова, соціальна політика не орієнтовані на забезпечення конкурентоспроможності різних об'єктів.

М. Портер [10], який проводив аналіз галузей на основі кластерних схем, застосовує показники, що характеризують зміни зовнішньоекономічних зв'язків за типами виробництва і кластерами. До таких показників належать: 1) частка промисловості у світовому експорті, 2) частка певної галузі або кластера в загальному обсязі експорту країни;

3) частка певного кластера у світовому експорті. З метою обчислення останнього показника була побудована кластерна схема для світового ринку, що включає всі галузі. Вони класифікувалися за сферами споживання. Позиція кожної країни в кожному широкому кластері порівнювалася зі світовим кластером як за часткою в експорті, так і за змінами позиції і розміру. Частка у світовому кластерному експорті визначалася шляхом зіставлення експорту країни із загальним світовим експортом галузей певного кластера. Комплексне дослідження містило також аналіз структури експорту деяких країн із метою визначення їх залежності від природних ресурсів, оскільки, відповідно до теорії конкурентних переваг, важливо відрізнити конкурентоспроможність, яка обумовлена цими факторами, але досягається завдяки іншим джерелам.

Деякі положення викладеної методики Портера втілюються у життя під час аналізу зовнішньоекономічних зв'язків основних галузевих комплексів (кластерів) України. У рамках зазначеного підходу Євчук Л. визначає конкурентоспроможність галузі як наявність у неї конкурентних переваг, які дозволяють: по-перше, виробляти (із витратами не вище інтернаціональних) продукцію високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп покупців (споживачів) стосовно споживчої цінності, ринкової новизни та вартості (ціни) товарів; по-друге, постачати продукцію на конкурентний світовий ринок в оптимальні терміни, які диктуються ринковою ситуацією [5].

Галузева конкурентоспроможність передбачає наявність у галузі раціональної галузевої структури; групи висококонкурентних підприємств фірм-лідерів, що стимулюють інші підприємства галузі підніматися до їх рівня; прогресивної дослідно-конструкторської і виробничо-технологічної бази; гнучкої галузевої інфраструктури; відпрацьованої системи науково-технічного, виробничого, матеріально-технічного та комерційного співробітництва як усередині галузі, так і з іншими галузями у країні та за її межами.

На думку російського вченого Р. А. Фатхутдінова [13], конкурентоспроможність галузі слід визначати за показниками розвитку провідних великих компаній, частка яких складає приблизно 60% обсягу продажів усієї галузі. Тоді рівень конкурентоспроможності галузі вимірюватиметься за формулою:

$$K_{omp} = \sum_{i=1}^n a_i \times K_{opzi} \quad (1)$$

де n – кількість організацій галузі, a_i – питома вага організації за обсягом продажів серед n організацій, $0 \leq a_i \leq 1$,

$$\sum_{i=1}^n a_i = 1 \quad (2)$$

K_{opzi} – конкурентоспроможність i -ї організації.

Кравчук В. В., Корнійчук О., Олійник О. В. пропонують оцінювати галузеву конкурентоспроможність, застосовуючи такі показники (і їх комбінацію) [7; 8; 9]: продуктивність праці, питома оплата праці, капіталомісткість, наукоємність, технічний рівень продукції, сукупність знань, необхідних для реалізації наукових і проектних розробок, ступінь експортної орієнтації або імпортової залежності галузі, ступінь відповідності рівня розвитку галузі загальному рівню розвитку національного господарства, динаміка цін на продукцію, експансія галузі (ступінь використання її продукції в різних галузях господарства), наявність «продуктивних шлейфів» галузі.

Наведений перелік показників може бути змінений або доповнений з урахуванням специфіки галузевих об'єднань, фінансово-промислових груп або окремих сфер господарювання. Оцінюючи конкурентоспроможність галузі чи галузевого комплексу, необхідно враховувати і такий важливий фактор, як робота галузі як органічної складової національного господарства. На думку Степанкова Т. [12], основними показниками конкурентоспроможності галузі (агрегований мезорівень) є: динаміка норми і маси прибутку, економічне зростання всередині країни, баланс

експорту та імпорту продукції галузі, його зіставлення з аналогічними балансами інших країн.

Конкурентоспроможність галузі в конкретному часовому інтервалі виступає як агрегований показник відносно інших галузей і секторів усередині країни та за кордоном. Основними факторами конкурентоспроможності, які стосуються і галузі, і підприємства, є: ресурсний (фізичні витрати ресурсів на одиницю готової продукції; знаходиться у зворотному зв'язку із загальними показниками ефективності), ціновий (рівень і динаміка цін на всі використовувані ресурси виробництва та готову продукцію), «фактор середовища» (економічна політика держави і ступінь її впливу на ринкового контрагента). Таким чином, можна стверджувати, що галузева ефективність (або продуктивність) залежить від динаміки цін на сировину, напівфабрикати, трудові ресурси й готову продукцію, а також від промислової та зовнішньоторговельної політики держави.

Вищевикладене підтверджує той факт, що нині немає єдиного підходу до аналізу конкурентоспроможності агропромислового комплексу (галузі). Оскільки конкурують на світовому ринку і задовольняють попит на внутрішньому ринку не галузі, а підприємства, що входять до неї, то при оцінці рівня галузевої конкурентоспроможності слід виходити із конкурентоспроможності підприємств. Тому, з точки зору економічної обґрунтованості, оцінювати конкурентоспроможність галузі найбільш доцільно за методом, розробленим Р. Фатхутдіновим. З огляду на це необхідно провести аналіз тих підходів і методів оцінки конкурентоспроможності підприємств, що застосовуються вітчизняною практикою.

Оцінка конкурентоспроможності може бути кількісною та якісною. Кількісна оцінка найбільш точно характеризує рівень конкурентоспроможності. Якісна оцінка передбачає деякий ступінь узагальнення кількісних результатів шляхом розділення їх на інтервали. Існує велика кількість методик, за якими можна провести оцінку конкурентоспроможності підприємства, використовуючи різні показники і критерії [11; 14].

Для розуміння природи суб'єктної конкурентоспроможності розглянемо агропромисловий комплекс, який складається із групи конкурентів (фірм), що виробляють аналогічну продукцію, товари або послуги та змагаються між собою за ринки збуту і споживачів. Ефективність функціонування агропромислового комплексу в регіональному розрізі залежить від соціально-економічних, організаційно-економічних, організаційно-правових, організаційно-технічних, організаційно-технологічних та інших умов.

Соціально-економічні й організаційно-економічні умови більшою мірою формують загальний фон діяльності підприємств агропромислового комплексу, а організаційно-правові, організаційно-технічні, організаційно-технологічні умови тією чи іншою мірою визначають специфіку регіонального розвитку.

Отже, механізм функціонування агропромислового комплексу регіону реалізується під впливом певної системи соціально-економічних, організаційно-економічних, організаційно-правових, організаційно-технічних і організаційно-технологічних умов, яка значною мірою залежить від галузевих та регіональних особливостей. Загальний рівень конкурентоспроможності агропромислового комплексу складається із внутрішніх підрівнів – конкурентоспроможності підприємств та конкурентоспроможності їх продукції, а також зовнішніх підрівнів – державної і регіональної інфраструктури ринку, світової економіки.

Висновки. Таким чином, конкурентоспроможність підприємства – це узагальнюючий, підсумковий показник стійкої роботи підприємства, який вбирає в себе результати дій і зусиль різних виробничих, обслуговуючих та управлінських ланок, підсистем і залучених ресурсів, національних, загальногосподарських та регіональних переваг. Конкурентоспроможність агропромислового комплексу (галузі) – це узагальнюючий, підсумковий показник стійкої роботи підприємств галузі, здатних забезпечувати високий рівень доходу і зайнятості в регіоні на стабільній дов-

гостроковій основі в умовах внутрішньої та зовнішньої конкуренції, ефективно використовуючи технологічний, людський і фізичний капітал.

Нині відсутній єдиний підхід до оцінки конкурентоспроможності агропромислового комплексу. Тому, з точки зору економічної обґрунтованості, оцінювати його конкурентоспроможність найбільш доцільно за показниками розвитку провідних великих компаній галузі.

Література

1. Бабко В. М. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва як чинник забезпечення його конкурентоспроможності / В. М. Бабко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 7. – С. 79–81.
2. Баранов К. В. Привабливість економічного простору як умова конкурентоспроможності національної економіки / К. В. Баранов // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2012. – № 2. – С. 30–38.
3. Божидарнік Т. В. Кластерний підхід як потужний інструмент стимулювання розвитку сільського господарства / Т. В. Божидарнік // Економіка АПК. – 2011. – № 11. – С. 133–138.
4. Гилка М. Д. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств та їх державна підтримка / М. Д. Гилка // Економіка АПК. – 2012. – № 3. – С. 78–83.
5. Євчук Л. Роль стратегій зростання в забезпеченні конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / Л. Євчук // Економіст. – 2011. – № 9. – С. 14–17.
6. Кондратюк І. О. Конкурентоспроможність сільського господарства та шляхи її підвищення / І. О. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1. – С. 56–63.
7. Кравчук В. В. Розвиток інноваційної діяльності як інструменту підвищення конкурентоспроможності регіону / В. В. Кравчук // Проблеми науки. – 2012. – № 11. – С. 21–27.
8. Корнійчук О. Стратегія реалізації національних інтересів – конкурентоспроможна модель дій / О. Корнійчук // Економічний часопис-XXI. – 2007. – № 5–6. – С. 34–37.
9. Олійник О. В. Критерії державної підтримки сільськогосподарських підприємств / О. В. Олійник // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 49–53.
10. Портер М. Конкуренція / М. Портер ; пер. с англ. – М. : Вільямс. – 2005. – 266 с.
11. Сітковська А. О. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: стан і перспективи / А. О. Сітковська // Економіка. Фінанси. Право. – 2012. – № 6. – С. 6–9.

12. Степанкова Т. Можливості впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку з огляду на європейський курс України / Т. Степанкова // Економічний часопис-XXI. – 2006. – № 7–8. – С. 29–32.
13. Фатхутдінов Р. Менеджмент как инструмент достижения конкурентоспособности / Р. Фатхутдінов // Вопросы экономики. – 1997. – № 5. – С. 30–35.
14. Яценко О. М. Конкурентоспроможність галузей сільського господарства в умовах глобалізації ринку продовольства / О. М. Яценко // Економіка АПК. – 2013. – № 1. – С. 31–38.

Стаття надійшла до редакції 22.07.2013

References

1. Babko, V. M. (2010). State support of agricultural production as a factor of competitiveness. *Investitsii: praktyka ta dosvid (Investment: Practice and Experience)*, 7, 79-81 (in Ukr.).
2. Baranov, K. V. (2012). Economic space attractiveness as a condition of the national economy competitiveness. *Visnyk SumDU, Seria Ekonomika (Bulletin of SSU. Economics Series)*, 2, 30-38 (in Ukr.).
3. Bozhydamir, T. (2011). Cluster approach as a powerful tool to stimulate agricultural development. *Ekonomika APK (Economics of AIC)*, 11, 133-138 (in Ukr.).
4. Hylka, M. D. (2012). Competitiveness of enterprises and government support. *Ekonomika APK (Economics of AIC)*, 3, 78-83 (in Ukr.).
5. Yevchuk, L. (2011). Role of growth strategies to ensure the competitiveness of farms. *Ekonomist (Economist)*, 9, 14-17 (in Ukr.).
6. Kondratyuk, I. O. (2011). Competitiveness of agriculture and ways to improve. *Aktualni problemy ekonomiky (Actual Problems of Economics)*, 1, 56-63 (in Ukr.).
7. Kravchuk, V. (2012). Development of innovation as a tool for competitiveness improving. *Problemy nauky (Problems of Science)*, 11, 21-27 (in Ukr.).
8. Kornichuk, A. (2007). Strategy of national interests – competitive action plan. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 5-6, 34-37 (in Ukr.).
9. Oleinik, A. (2013). Century Criteria of agricultural enterprise state support. *Ekonomika APK (Economics of AIC)*, 2, 49-53 (in Ukr.).
10. Porter, M. (2005). *Competition* (Trans. from Eng.). Moscow: Williams (in Russ.).
11. Sitkovskiy, A. (2012). Competitiveness of agricultural enterprises: state and prospects. *Ekonomika Financy Pravo (Economy, Finance, Law)*, 6, 6-9 (in Ukr.).
12. Stepankova T. (2006). Possibility of innovative investment model of development introducing with regard to Ukraine's European course. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 7-8, 29-32 (in Ukr.).
13. Fatkhutdinov, R. (1997). Management as a tool to achieve competitiveness. *Voprosy ekonomiki (Economic Issues)*, 5, 30-35 (in Russ.).
14. Yatsenko, A. N. (2013). Competitiveness of agriculture industries in the globalized food market. *Ekonomika APK (Economics of AIC)*, 1, 31-38 (in Ukr.).

Received 22.07.2013

УДК 330.322:631.11

М. Л. Варламова

здобувач, Вінницький національний аграрний університет, Україна
marrivar@yandex.ua

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ АПК

Анотація. У статті доведено, що для прискорення розвитку аграрно-промислового комплексу потрібно підвищення його інвестиційно-інноваційної привабливості. Особливу увагу приділено аналізу інвестиційного та інноваційного потенціалу підприємств переробної галузі АПК як пріоритетного сектору національної економіки. Запропоновано методика оцінки інвестиційно-інноваційної привабливості переробної галузі аграрно-промислового комплексу на прикладі Вінницької області. Авторська методика базується на аналізі факторів, що справляють найбільший вплив на розвиток цієї галузі.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна привабливість, переробна галузь АПК, інноваційна діяльність, оцінка.

М. Л. Варламова

соискатель, Винницкий национальный аграрный университет, Украина

ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ АПК

Аннотация. В статье доказано, что для ускорения развития аграрно-промышленного комплекса требуется повышение его инвестиционно-инновационной привлекательности. Особое внимание уделено анализу инвестиционного и инновационного потенциала предприятий перерабатывающей отрасли АПК как приоритетного сектора национальной экономики. Предложена методика оценки инвестиционно-инновационной привлекательности перерабатывающей отрасли аграрно-промышленного комплекса на примере Винницкой области. Авторская методика базируется на анализе факторов, оказывающих наибольшее влияние на развитие этой отрасли.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационная привлекательность, перерабатывающая отрасль АПК, инновационная деятельность, оценка.

Maria Varlamova

PhD Degree Seeker, Vinnytsia National Agrarian University, Ukraine

3 Soniachna St., 21008, Vinnytsia, Ukraine

INVESTMENT AND INNOVATION ATTRACTIVENESS OF AGRO-INDUSTRIAL PROCESSING INDUSTRY

Abstract. The introduction represents the necessity for Vinnytsia region (Ukraine) being the agriculture region to re-equip the agroindustrial complex (AIC) processing companies through innovation activities. The innovation is not possible without financial support. This underlines the necessity of special conditions for investment promotion creating. The given case emphasizes the investment and innovation potential as well as its evaluation. The purpose of this article is analyzing of investment and innovation potential for AIC processing industry in Vinnytsia region. Results. The course of the study defined the investment potential of AIC processing industry, as well as offered its evaluation procedure based on the key factorial design. The limits of the study allowed analyzing the investment & innovation potential for AIC processing industry. Conclusion. The financial support of processing companies' innovation activities in Vinnytsia region was determined as attractive. Proposed by the author method of investment potential for innovation evaluation provides accurate information for investors on the actual state of processing companies, as well as allowing them to choose the strategic investment direction.

Keywords: investment and innovation potential; AIC; processing industry; innovative activity; evaluation.

JEL Classification: E22